

OVERDENKING

Vorig weekend was de bijzondere weekendbijlage van Trouw geheel gewijd aan taalplezier. Aan tien verschillende mensen was gevraagd wat voor hen het allermooiste woord is in de Nederlandse taal. Ik vond het stuk voor stuk prachtige bijdrages. Het laatste woord in deze reeks was het woord *troost*, gekozen door een jonge schrijfster die twee jaar geleden geheel onverwacht haar man verloor. Zij zegt over het woord troost dat het een woord is dat haar de laatste twee jaar vergezelt en warm houdt, als een dekentje in de winter of op koude middagen. Ze noemt het *een woord dat schaduw en licht in zich houdt, verdriet en hoop* en zegt: *Ik houd me vast aan de hoop die het woord geeft.*

Een van de namen voor de Heilige Geest, en wat mij betreft is het de allermooiste naam, is Trooster. Deze zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren heet Wezenzondag. Wees, dat ben je als je geen vader en geen moeder meer hebt. Het is de natuurlijke gang in dit leven dat je als kind eens je ouders zult moeten begraven. Een afscheid dat diep ingrijpt in een mensenleven. Zeker als dat afscheid te vroeg komt, op een moment dat je die ouder nog helemaal niet kunt missen. Als dat gebeurt zet dat een onuitwisbaar stempel op je verdere leven. Maar ook als je al volwassen bent, je eigen weg hebt gevonden, misschien zelf kinderen hebt, is het een diep ingrijpend afscheid. Het betekent dat je je rol van kind kwijt bent. Je bent voorgoed volwassen.

Volwassen zijn is geen kwestie van leeftijd. Het is een manier van in het leven staan. Onze evangelietekst gaat daarover. Jezus confronteert zijn leerlingen met de tijd dat hij er niet meer zal zijn. Niemand meer die al hun vragen zal beantwoorden, niemand meer die hen verhalen kan vertellen, niemand meer die hen corrigeert, niemand meer om zich aan vast te houden.

Jezus heeft veel nagedacht over het moment dat hij er niet meer zal zijn, hij heeft zich ingeleefd in de leegte en verwarring die over hen zullen komen en zijn zorg voor hen strekt zich uit over de grens van de dood heen. Wie afscheid moet nemen van een geliefde en zich samen met die geliefde daarop voorbereidt kan er grote troost in vinden als degene die gaat er blijk van geeft zich in te leven in en zorg te hebben om degene die blijft. Het maakt het afscheid niet minder hartverscheurend, maar wel minder eenzaam.

Jezus weet hoezeer er straks troost nodig zal zijn en hij is het zelf die God vraagt zijn leerlingen die troost te geven. Hij vraagt Hem om als hij er zelf niet meer zal zijn hen 'een andere gids-en-helper' te geven. Daar spreekt een ongelooflijke tederheid uit. Zoals hij vanaf het kruis zijn geliefde leerling Johannes wijst op zijn moeder en tegen hem zegt: 'Zie uw moeder' en tegen Maria: 'Zie uw zoon'.

Alleen al het zich door hem gekend weten in hun nood en verdriet moet een grote troost geweest zijn voor de mensen die zonder hem verder moeten.

Maar het is meer nog dan troost voor het komende verlies die Jezus hier aan zijn leerlingen geeft. Hij belooft hen ook een vollediger inzicht en een dieper begrip. *Dan -als ik er niet meer ben- zul je begrijpen dat Ik in mijn Vader ben, dat jullie in mij zijn en dat ik in jullie ben,* zegt hij. En wat hij lijkt te zeggen is dat om dit inzicht, en dat begrip mogelijk te maken het zelfs nodig is dat hij weggaat. Zolang hij nog elke dag bij hen is kan het niet doorbreken. Daarom kan Jezus zelfs tegen zijn leerlingen zeggen dat het goed is dat hij heengaat. Ja, het zal hen in een diepe crisis, leegte en verwarring werpen, maar in die crisis zal er een heel nieuw geloof geboren worden, zo voorspelt hij hen.

De taak van iedere leermeester en opvoeder is zijn leerlingen zo ver te brengen dat ze hem niet meer nodig hebben. Uiteindelijk is het de bedoeling dat die leerlingen zich dat wat hen is geleerd zozeer eigen hebben gemaakt dat het bij hen is gaan horen en dat ze het zelf in praktijk kunnen brengen. Daarom is het dat we Jezus in zijn afscheidsrede tot zijn leerlingen voortdurend horen spreken over het bewaren en uitvoeren van zijn geboden. *Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden,* zo begon onze lezing. Dat is de vorm die de liefde en bewondering van de leerlingen die nu nog geheel op Jezus als persoon is gericht zal moeten krijgen: het leven uit en in Zijn Geest. En daarin, zo stelt hij hen in het vooruitzicht, zullen ze één zijn met hem en met Zijn Vader.

Het is het belangrijkste beeld dat gekozen wordt om de relatie tussen God en mens te typeren: dat van het vader- en kindschap. Vaak wordt in de uitleg van deze relatie alle nadruk gelegd op de bescherming van het kind door de vader en het vertrouwen van het kind in de vader. En dat is ook heel wezenlijk. Maar wat vaak wordt vergeten is dat de steun die de vader biedt bedoeld is om het kind te helpen op zijn weg naar de volwassenheid, dat het uiteindelijke doel is dat het kind leert om op eigen benen te staan. En wat daarvoor nodig is, is vertrouwen van de vader in het kind.

Dat Jezus God aanspreekt als zijn vader betekent dat hij niets liever dan de wil van zijn vader wil doen (Uw wil geschiede, die bede uit het Onze Vader betekent: laat uw wil gedaan worden en zo is het ook vertaald in de NBV) en dat hij zijn geboden wil leven. God aanspreken als Vader betekent dat je in vertrouwen op zijn aanwezigheid als mens je eigen weg durft te gaan. Om dat grote waagstuk aan te gaan is het voor de leerlingen nodig dat Jezus hen op een gegeven moment verlaat. Anders zouden ze zich voor altijd aan hem blijven vastklampen.

Uit wat Jezus hier tegen hen zegt spreekt een groot vertrouwen in wie zij zijn. En vertrouwen in het werk van Gods Geest over wie hij zegt: *Jullie kennen hem wel, want hij woont in jullie en zal in jullie blijven.* Dat die Geest niet alleen in bijzondere mensen als Jezus woont, maar in ieder mens kan wonen: dat is het geloof van Pinksteren. We beseffen maar nauwelijks hoe revolutionair dit is: dat die Geest even goed kan wonen in een eenvoudige visser of een kind dat alles nog leren moet als in een priester of een bijbelgeleerde.

Vertrouwen. Het is het belangrijkste wat een meester zijn leerling en een ouder zijn kind kan meegeven. Het vertrouwen dat het goed zal komen met zijn leven, dat het heus zijn weg wel zal vinden, het vertrouwen in Gods Geest als gids en helper. Jezus biedt zijn leerlingen hier niet alleen troost en begrip, maar hij geeft hen bovenal dit vertrouwen mee. En daarin schenkt hij hen het leven. Hij geeft hen deel aan Gods levendmakende Geest, opdat zij op hun beurt aan anderen door mogen geven en hen het vertrouwen schenken dat ze zelf ontvangen hebben.

Het is in dat deelhebben aan Gods kracht, aan de liefde die van God komt, dat ons leven opgenomen wordt in een beweging die ons tijdelijke, sterfelijke leven plaatst in het duizelingwekkende perspectief van de eeuwigheid, oftewel: Gods toekomst, waarin die liefde eens overal in doorgedrongen zal zijn en alles in allen zal zijn.

